

Štátny pedagogický ústav Bratislava

**OBSAH VZDELÁVANIA
PRE 2. A 6. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**

Koordinátor tvorby obsahu vzdelávania: PaedDr. Katarína Vladová, PhD.

**Vypracovali: PaedDr. Andrea Šedibová
PaedDr. Mária Tekelová
PaedDr. Gyöngyi Ledneczka**

Obsah vzdelávania pre 2. a 6. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod číslom 2010-10691/23283:1-914 dňa 06. júla 2010.

OBSAH

Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností pre 2. a 6. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia)	3
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre 2. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia)	6
Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností pre 2. a 6. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) s vyučovacím jazykom maďarským	9
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre 2. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) s vyučovacím jazykom maďarským	12

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ
A
SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
PRE 2. A 6. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**

Vypracovala: PaedDr. Andrea Šedibová

2. ROČNÍK

CIELE

- Spontánne používať bežné sociálne verbálne rutiny,
- spontánne iniciovať, udržať a viesť jednoduchý verbálny rozhovor,
- učiť sa ďalšie pravidlá rozhovoru, kontrolovať tón a silu hlasu,
- vnímať, rozumieť a používať jednoduché gestá počas rozhovoru,
- učiť sa porozumieť jednoduchým metaforám,
- vedieť reagovať odpovedaním na otázky, týkajúce sa osobných údajov,
- dodržiavať pravidlá správania v triede.

OBSAH

Používanie komunikačných schopností a sociálnych zručností spontánne, v primeraných sociálnych situáciách (rozširovanie nadobudnutých schopností na deti, najmä rovesníkov): primerane sa zdraviť pri príchode a lúčení, žiadať o niečo - čakať kým dokončí ten, kto rozpráva, vrátiť niečo s poďakovaním a pod.).

Používanie naučených sociálno-komunikačných zručností pri komunikácii s dospelým, precvičovať pravidlá rozhovoru: striedanie rolí, pohľad do očí s partnerom, rozvíjanie už načatej témy rozhovoru (schopnosť držať sa jej a neodbiehať k svojmu záujmu rozhovoru).

Nácvik používania rôzneho tónu hlasu a sily hlasu (napodobňovanie sily a tónu hlasu s cieľom sebakontroly a sebaovládania) pri komunikácii so spolužiakmi.

Priradovanie zmyslu rôznym gestám v hraných situáciách, „prekladanie“ gest do slov a slová do gest, hranie životných situácií a ich sprevádzanie bežnými gestami (nácvik s dospelými, postupný transfer do reálnych situácií).

Vysvetľovanie jednoduchých slovných metafor, ktoré sú veku primerané, precvičovanie ich používania rôznymi formami (hranie, rolí, pracovné listy, čítanie textu a nahrádzanie metafor pravým významom a pod.).

Precvičovanie pohotovosti v poskytovaní informácií o sebe v rozhovoroch s dospelým, aj rovesníkmi (meno, adresa, vek a pod.).

Používanie viac-menej stabilných pravidiel správania, viazaných na určité situácie (vizualizovaných pre dieťa zrozumiteľnou neverbálnou formou) – súvisiacich so životom v škole (čakanie na pedagóga, presun do inej učebne, čakanie v rade na obed a pod.).

PROCES

V rámci nácviku sociálnych zručností, ak je to potrebné, postupovať nasledovne:

- vybrať si konkrétnu sociálnu zručnosť,
- zručnosť rozložiť na časti/ kroky,
- demonštrovať zručnosť dieťaťu s použitím primeranej procesuálnej schémy ako prostriedku nesociálneho promptu,
- praktizovať zručnosť až kým ju dieťa nezvládne samostatne.

6. ROČNÍK

CIELE

- Učiť sa vyjadriť čo mám rád – nemám rád,
- učiť sa vyjadriť špecifické pocity,
- učiť sa uvedomovať si svoje vonkajšie znaky,
- učiť sa vnímať rovesnícke trendy v úprave zovňajšku,
- učiť sa udržať tajomstvo, resp. zamlčať niektoré informácie,
- rozširovať vedomosti a praktické zručnosti z oblasti dodržiavania osobnej hygieny.

OBSAH

V rôznych situáciách, ktoré sa viažu predovšetkým na voľnočasové aktivity (a žiak sa s nimi môže stretnúť najmä v školskom klube detí), nacvičovať rôzne spôsoby adekvátneho vyjadrovania vzťahu žiaka k činnosti („to mám rád, to sa mi páči, túto hru sa nerád hrám, radšej by som si zahral...“ a pod.).

V situáciách, ktoré sú príjemné, učiť žiaka pomenovať prežívané emócie („je mi fajn, cítim sa dobre, je mi príjemne“), v opačných situáciách vyjadrovať opačné emócie.

Hranie rôznych hier na precvičovanie rozpoznávania a správneho pomenovania prežívaného emocionálneho stavu (v malých skupinách rovesníkov predvádzať rôzne životné situácie, analyzovať pocity, ktoré ich môžu sprevádzať, ich príčiny a precvičovať adekvátne reakcie na ne, vrátane mimiky, gestikulácie, očného kontaktu a pod.).

Okrem bežných vonkajších znakov (farba vlasov, očí, svetlosť pleti atď.) upozorňovať na prvky zovňajšku, ktoré sú bežné pre rovesníkov a ktoré súvisia s trendmi (módou, sledovanými televíznymi seriálmi, uznávanou hudbou a pod.) - hranie rôznych hier na postreh a primeranosť úpravy zovňajšku vzhľadom na rôzne situácie (priradovanie oblečenia k situáciám, k ľuďom, k pohlaviu a pod.).

Precvičovanie situácií, v ktorých sa zdôrazní dôvernosť nejakej informácie a potreba zamlčať ju („resp. nepovedať všetko“, čo neznamená, že je to klamstvo – rozpoznávanie situácií, v ktorých je potrebné niečo zamlčať, aby sme sa vyhli ublíženiu niekomu a pod.).

V rámci medzipredmetových vzťahov do obsahu vzdelávania žiaka zaraďovať informácie o udržiavaní osobnej hygieny a konkrétnom postupe a zásadách (učiť na základe týždenného harmonogramu povinností – ak je to potrebné, vizualizovať a rozkrokovať jednotlivé postupy). Dávať do súvislosti udržiavanie osobnej hygieny s reakciami rovesníkov na žiaka.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
PRE 2. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**

Vypracovala: PaedDr. Mária Tekelová

2. ROČNÍK

CIELE

- Upevniť správne návyky pri písaní – dodržiavanie rovnomernosti proporcií jednotlivých písmen, veľkosti písma, medzier medzi slovami, čitateľnosť písma,
- zmešovať veľkosť písma,
- zrýchľovať tempo pri písaní.

OBSAH

Písanie rovnakých znakov vychádzajúcich z častí tvarov písma písanej abecedy, radených vedľa seba do riadku; nácvik je zameraný na osvojenie si primeraného tlaku na písacie potreby, dodržiavanie predpísaného tvaru a veľkosti, podľa možnosti žiaka aj sklonu (nie je vhodné nútiť žiaka s autizmom alebo ďalšími PVP dodržiavať normovaný sklon písma).

Písanie jednotlivých písmen písanej abecedy vedľa seba do riadku, jednotlivé písmená v riadku nestriedať, vhodné je precvičovať príslušné písmeno vo viacerých riadkoch idúcich po sebe; odporúča sa na jednej hodine precvičovať len písmená s rovnakým prvkom v ich tvare.

Príklady: i – u... (písmená s dolným oblúkom), L, Z, p... (písmená s vlnovkou), a – o, k – h, n – m, N – M, I – K, P – R, j – p, atď.; týmto spôsobom je potrebné precvičiť všetky písmená slovenskej malej a veľkej písanej abecedy, vrátane zriedkavo používaných písmen x, w, q a písmen s diakritikou malej aj veľkej písanej abecedy (na jednej hodine sa zameriame na správne písanie len jedného diakritického znamienka – písmená s dĺžňom alebo s mäkčeňom; písmeno ä, písmeno ô).

Písanie dvojíc písmen pozostávajúcich z písmen s rovnakým vzájomným pripájaním: ma, mo, na, no, pa, po...; ol, vl, bl....

Písanie otvorených slabík – obidve písmená malej písanej abecedy.

Písanie otvorených slabík s prvým písmenom s mäkčeňom.

Písanie otvorených slabík s druhým písmenom s dĺžňom.

Písanie otvorených slabík - prvé písmeno veľkej písanej abecedy, druhé písmeno malej písanej abecedy – bez diakritických znamienok.

Písanie otvorených slabík, prvé písmeno veľkej písanej abecedy s mäkčeňom.

Písanie vlastných mien – so začiatočným veľkým písmenom.

Písanie slov s dvojhĺskami.

Písanie krátkych viet so správnym zápisom interpunkčných znamienok.

Nácvik písania písmen veľkej tlačenej abecedy v poradí slovenskej abecedy, vrátane písmen s diakritickými znamienkami okrem písmen s dĺžňom. Ide o odpis písmen (zrakovú oporu tvoria tlačené písmená) – na jednej hodine všetky písmená; celú abecedu môže žiak zapísať viackrát, jej začiatok je potrebné začať písať v novom riadku.

Písanie písmen veľkej písanej abecedy ako prepis písmen veľkej písanej abecedy (zrakovú oporu tvoria písmená veľkej písanej abecedy) a to s vpisovaním každého písmena do nového riadku; po napísaní celej abecedy žiak ku každému písmenu vymyslí a pripíše slovo/slová začínajúce na príslušné písmeno; písmeno so zriedkavým výskytom na začiatku slova možno použiť aj vo vnútri slova – žiakovi je potrebné túto výnimku dostatočne vopred vysvetliť – odporúča sa takto vyčleniť písmená ä, ô, x, y.

PROCES

Na vyučovacej hodine rozvíjania grafomotorických zručností a písania je potrebné dodržiavať jej pevnú štruktúru.

Každá hodina začína zaradením krátkeho cvičenia zameraného na upevňovanie správneho držania chrbtice a uvoľňovacieho cvičenia rúk a prstov oboch rúk. Cviky sa nevykonávajú v sede. Odporúča sa zaradiť ich aj počas hodiny alebo pri jej ukončení.

Na každej hodine písania by malo byť zaradené aj písanie na zvislú tabuľu s väčšími rozmermi (školská tabuľa s povrchom podľa vybavenia triedy) každým žiakom. Slúži na precvičenie jednak správneho tvaru na väčšom rozmere príslušného znaku, resp. celého písmena, vzájomného pripájania písmen, ale aj na nácvik zápisu na tabuľu – nácvik techniky písania na tabuľu a dodržania primeranej veľkosti písmen, slov pre ich čitateľnosť z určitej vzdialenosti.

Žiak má na hodinu rozvíjania grafomotorických zručností a písania založený samostatný zošit. Veľkosť riadkov (rozostup linajok) pre jednotlivých žiakov možno zvoliť individuálne, podľa ich potreby, rovnako nie je potrebné dôsledne vyžadovať zvolenú veľkosť písma. Ak žiak inklinuje k väčším tvarom, dbá sa na to, aby k jeho zmenšovaniu dochádzalo postupne. Ako pomôcku mu možno do riadku narysovať obyčajnou ceruzkou pomocnú linajku, ktorá bude pre neho oporou na dodržanie veľkosti písmen malej písanej abecedy. Pomocnú linajku možno narysovať do riadkov aj žiakovi so sklonom príliš zmenšovať veľkosť svojho písma.

Aj žiaci, ktorí pri písaní zameranom na obsah napísaného textu, t. j. na ostatných vyučovacích hodinách nepoužívajú tvary písmen písanej abecedy, na hodine rozvíjania grafomotorických zručností a písania vypracúvajú tie isté cvičenia a plnia rovnaké úlohy ako ostatní žiaci. Je nevyhnutné, aby si týmto spôsobom osvojili vizuálne tvary písaného písma, aj ak ho vo svojom písomnom prejave nebudú používať. Je však dôležité, aby si tvary písmen písanej abecedy – malej aj veľkej osvojili tak, aby vedeli text napísaný písaným písmom čítať.

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ
A
SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ
PRE 2. A 6. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

Vypracovala: PaedDr. Andrea Šedibová

Konzultovala: PaedDr. Gyöngyi Ledneczka

2. ROČNÍK

CIELE

- Spontánne používať bežné sociálne verbálne rutiny,
- spontánne iniciovať, udržať a viesť jednoduchý verbálny rozhovor,
- učiť sa ďalšie pravidlá rozhovoru, kontrolovať tón a silu hlasu,
- vnímať, rozumieť a používať jednoduché gestá počas rozhovoru,
- učiť sa porozumieť jednoduchým metaforám,
- vedieť reagovať odpovedaním na otázky, týkajúce sa osobných údajov,
- dodržiavať pravidlá správania v triede.

OBSAH

Používanie komunikačných schopností a sociálnych zručností spontánne, v primeraných sociálnych situáciách (rozširovanie nadobudnutých schopností na deti, najmä rovesníkov): primerane sa zdraviť pri príchode a lúčení, žiadať o niečo - čakať kým dokončí ten, kto rozpráva, vrátiť niečo s poďakovaním a pod.).

Používanie naučených sociálno-komunikačných zručností pri komunikácii s dospelým, precvičovať pravidlá rozhovoru: striedanie rolí, pohľad do očí s partnerom, rozvíjanie už načatej témy rozhovoru (schopnosť držať sa jej a neodbiehať k svojmu záujmu rozhovoru).

Nácvik používania rôzneho tónu hlasu a sily hlasu (napodobňovanie sily a tónu hlasu s cieľom sebakontroly a sebaovládania) pri komunikácii so spolužiakmi.

Priradovanie zmyslu rôznym gestám v hraných situáciách, „prekladanie“ gest do slov a slová do gest, hranie životných situácií a ich sprevádzanie bežnými gestami (nácvik s dospelými, postupný transfer do reálnych situácií).

Vysvetľovanie jednoduchých slovných metafor, ktoré sú veku primerané, precvičovanie ich používania rôznymi formami (hranie, rolí, pracovné listy, čítanie textu a nahrádzanie metafor pravým významom a pod.).

Precvičovanie pohotovosti v poskytovaní informácií o sebe v rozhovoroch s dospelým, aj rovesníkmi (meno, adresa, vek a pod.).

Používanie viac-menej stabilných pravidiel správania, viazaných na určité situácie (vizualizovaných pre dieťa zrozumiteľnou neverbálnou formou) – súvisiacich so životom v škole (čakanie na pedagóga, presun do inej učebne, čakanie v rade na obed a pod.).

PROCES

V rámci nácviku sociálnych zručností, ak je to potrebné, postupujeme tak, že si vyberieme konkrétnu sociálnu zručnosť, ktorú rozložíme na časti/ kroky. Vybratú zručnosť demonštrujeme žiakovi s použitím primeranej procesuálnej schémy ako prostriedku nesociálneho promptu, zručnosť praktizujeme až kým ju žiak nezvládne samostatne.

6. ROČNÍK

CIELE

- Učiť sa vyjadriť čo mám rád – nemám rád,
- učiť sa vyjadriť špecifické pocity,
- učiť sa uvedomovať si svoje vonkajšie znaky,
- učiť sa vnímať rovesnícke trendy v úprave zovňajšku,
- učiť sa udržať tajomstvo, resp. zamlčať niektoré informácie,
- rozširovať vedomosti a praktické zručnosti z oblasti dodržiavania osobnej hygieny.

OBSAH

V rôznych situáciách, ktoré sa viažu predovšetkým na voľnočasové aktivity (a žiak sa s nimi môže stretnúť najmä v školskom klube detí), nacvičovať rôzne spôsoby adekvátneho vyjadrovania vzťahu žiaka k činnosti („to mám rád, to sa mi páči, túto hru sa nerád hrám, radšej by som si zahral...“ a pod.).

V situáciách, ktoré sú príjemné, učiť žiaka pomenovať prežívané emócie („je mi fajn, cítim sa dobre, je mi príjemne“), v opačných situáciách vyjadrovať opačné emócie.

Hranie rôznych hier na precvičovanie rozpoznávania a správneho pomenovania prežívaného emocionálneho stavu (v malých skupinách rovesníkov predvádzať rôzne životné situácie, analyzovať pocity, ktoré ich môžu sprevádzať, ich príčiny a precvičovať adekvátne reakcie na ne, vrátane mimiky, gestikulácie, očného kontaktu a pod.).

Okrem bežných vonkajších znakov (farba vlasov, očí, svetlosť pleti atď.) upozorňovať na prvky zovňajšku, ktoré sú bežné pre rovesníkov a ktoré súvisia s trendmi (módou, sledovanými televíznymi seriálmi, uznávanou hudbou a pod.) - hranie rôznych hier na postreh a primeranosť úpravy zovňajšku vzhľadom na rôzne situácie (priradovanie oblečenia k situáciám, k ľuďom, k pohlaviu a pod.).

Precvičovanie situácií, v ktorých sa zdôrazní dôvernosť nejakej informácie a potreba zamlčať ju („resp. nepovedať všetko“, čo neznamená, že je to klamstvo – rozpoznávanie situácií, v ktorých je potrebné niečo zamlčať, aby sme sa vyhli ublíženiu niekomu a pod.).

V rámci medzipredmetových vzťahov do obsahu vzdelávania žiaka zaraďovať informácie o udržiavaní osobnej hygieny a konkrétnom postupe a zásadách (učiť na základe týždenného harmonogramu povinností – ak je to potrebné, vizualizovať a rozkrokovat' jednotlivé postupy). Dávať do súvislosti udržiavanie osobnej hygieny s reakciami rovesníkov na žiaka.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE
PRE 2. ROČNÍK
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

**Vypracovali: PaedDr. Mária Tekelová
PaedDr. Gyöngyi Ledneczka**

2. ROČNÍK

CIELE

- Upevniť správne návyky pri písaní – dodržiavanie rovnomernosti proporcií jednotlivých písmen, veľkosti písma, medzier medzi slovami, čitateľnosť písma,
- zmeňovať veľkosť písma,
- zrýchľovať tempo pri písaní.

OBSAH

Písanie rovnakých znakov vychádzajúcich z častí tvarov písma písanej abecedy, radených vedľa seba do riadku; nácvik je zameraný na osvojenie si primeraného tlaku na písacie potreby, dodržiavanie predpísaného tvaru a veľkosti, podľa možnosti žiaka aj sklonu (nie je vhodné nútiť žiaka s autizmom alebo ďalšími PVP dodržiavať normovaný sklon písma).

Písanie jednotlivých písmen písanej abecedy vedľa seba do riadku, jednotlivé písmená v riadku nestriedať, vhodné je precvičovať príslušné písmeno vo viacerých riadkoch idúcich po sebe; odporúča sa na jednej hodine precvičovať len písmená s rovnakým prvkom v ich tvare.

Príklady: i – u... (písmená s dolným oblúkom), L, Z, p... (písmená s vlnovkou), a – o, k – h, n – m, N – M, I – K, P – R, j – p, atď.; týmto spôsobom je potrebné precvičiť všetky písmená maďarskej malej a veľkej písanej abecedy, vrátane zriedkavo používaných písmen a písmen s diakritikou malej aj veľkej písanej abecedy (na jednej hodine sa zameriame na správne písanie len jedného diakritického znamienka, napr. písmená s dvoma bodkami: ö, ü alebo s dvoma dĺžňami: ő, ű).

Písanie dvojíc písmen pozostávajúcich z písmen s rovnakým vzájomným pripájaním: ma, mo, na, no, pa, po...; bi, vi.

Písanie spoluhláskových skupín vo fonémach: cs, sz, zs, gy, ly, ny, ty; dz, dzs.

Písanie otvorených slabík – obidve písmená malej písanej abecedy.

Písanie otvorených slabík s prvým písmenom cs, sz, zs, gy, ly, ny, ty.

Písanie otvorených slabík s druhým písmenom s dĺžňom (dlhé samohlásky).

Písanie otvorených slabík - prvé písmeno veľkej písanej abecedy, druhé písmeno malej písanej abecedy – bez diakritických znamienok.

Písanie otvorených slabík, prvé písmeno veľkej písanej abecedy s diakritickými znamienkami.

Písanie vlastných mien – so začiatočným veľkým písmenom.

Písanie slov so spoluhláskami cs, sz, zs, gy, ly, ny, ty.

Písanie slov so spoluhláskou „j“ – s upriamením pozornosti žiakov na jej dvojité značenie (j – ly).

Písanie krátkych viet so správnym zápisom interpunkčných znamienok.

Nácvik písania písmen veľkej tlačenej abecedy v poradí maďarskej abecedy, vrátane písmen s diakritickými znamienkami. Ide o odpis písmen (zrakovú oporu tvoria tlačeneé písmená) – na jednej hodine všetky písmená; celú abecedu môže žiak zapísať viackrát, jej začiatok je potrebné začať písať v novom riadku.

Písanie písmen veľkej písanej abecedy ako prepis písmen veľkej písanej abecedy (zrakovú oporu tvoria písmená veľkej písanej abecedy) a to s vpisovaním každého písmena do nového

riadku; po napísaní celej abecedy žiak ku každému písmenu vymyslí a pripíše slovo/slová začínajúce na príslušné písmeno; písmeno so zriedkavým výskytom na začiatku slova možno použiť aj vo vnútri slova – žiakovi je potrebné túto výnimku dostatočne vopred vysvetliť – odporúča sa takto vyčleniť písmená dz, dzs, q, x, y, w, ly, ty.

PROCES

Na vyučovacej hodine rozvíjania grafomotorických zručností a písania je potrebné dodržiavať jej pevnú štruktúru.

Každá hodina začína zaradením krátkeho cvičenia zameraného na upevňovanie správneho držania chrbtice a uvoľňovacieho cvičenia rúk a prstov oboch rúk. Cviky sa nevykonávajú v sede. Odporúča sa zaradiť ich aj počas hodiny alebo pri jej ukončení.

Na každej hodine písania by malo byť zaradené aj písanie na zvislú tabuľu s väčšími rozmermi (školská tabuľa s povrchom podľa vybavenia triedy) každým žiakom. Slúži na precvičenie jednak správneho tvaru na väčšom rozmere príslušného znaku, resp. celého písmena, vzájomného pripájania písmen, ale aj na nácvik zápisu na tabuľu – nácvik techniky písania na tabuľu a dodržania primeranej veľkosti písmen, slov pre ich čitateľnosť z určitej vzdialenosti.

Žiak má na hodinu rozvíjania grafomotorických zručností a písania založený samostatný zošit. Veľkosť riadkov (rozostup linajok) pre jednotlivých žiakov možno zvoliť individuálne, podľa ich potreby, rovnako nie je potrebné dôsledne vyžadovať zvolenú veľkosť písma. Ak žiak inklinuje k väčším tvarom, dbá sa na to, aby k jeho zmenšovaniu dochádzalo postupne. Ako pomôcku mu možno do riadku narysovať obyčajnou ceruzkou pomocnú linajku, ktorá bude pre neho oporou na dodržanie veľkosti písmen malej písanej abecedy. Pomocnú linajku možno narysovať do riadkov aj žiakovi so sklonom príliš zmenšovať veľkosť svojho písma.

Aj žiaci, ktorí pri písaní zameranom na obsah napísaného textu, t. j. na ostatných vyučovacích hodinách nepoužívajú tvary písmen písanej abecedy, na hodine rozvíjania grafomotorických zručností a písania vypracúvajú tie isté cvičenia a plnia rovnaké úlohy ako ostatní žiaci. Je nevyhnutné, aby si týmto spôsobom osvojili vizuálne tvary písaného písma, aj ak ho vo svojom písomnom prejave nebudú používať. Je však dôležité, aby si tvary písmen písanej abecedy – malej aj veľkej osvojili tak, aby vedeli text napísaný písaným písmom čítať.